

Ter attentie van de gemeenteraad

Well, 24 november 2022

Geachte raadsleden,

N.a.v. contact met ministerie BZK als adviesorganisatie klacht ingediend bij Nationale Ombudsman. Het ministerie houdt zich naar mijn overtuiging niet aan de Europese wetgeving met als gevolg dat de Nederlandse gemeenten in het beleid m.b.t. rechten van EU-werkers die via het uitzendbureau huisvesting vinden niet voldoen aan wat de Nederlandse wet en de EU-wetgeving van u vraagt; kent voor deze specifieke groep van inwoners van uw gemeente aanzienlijke consequenties.

De attractie van de arbeidsmigrant om in Nederland te werken is geld, en meer specifiek, het netto te besteden inkomen. Met 40 uur per week en tegen minimumloon krijgt zij rond de € 350,00 per week betaald. Daar gaat ongeveer € 120,00 per week van af voor huisvesting, zorgverzekering, woon-werkverkeer en overige faciliteiten.

Dat houdt in dat zij netto besteedbaar inkomen hebben van ongeveer € 220,00 per week, rond € 1.000,00 per maand. Dit is voor een Nederlandse werknemer niet weggelegd in vergelijkbare ongeschoolde arbeid.

De vrees van gemeenten is dat in geval van onvrijwillige werkloosheid deze arbeidsmigranten beroep gaan doen op sociale faciliteiten. De gemeente geldt als het voorportaal van de sociale zekerheid in Nederland, mits geregistreerd BRP met een verblijfadres.

Het overwegende argument om als gemeente de informatie rond recht van verblijf en daarmee recht op sociale zekerheid niet te communiceren met deze specifieke groep van inwoners. Tegelijkertijd geldt voor vluchtelingen uit Oekraïne een andere realiteit, zij worden bij aankomst per direct opgenomen in de BRP en voorzien van alle relevante informatie rond het (tijdelijk) verblijf.

Die angst voor toename van aanvragen rond aanvragen van sociale voorzieningen bij het gemeenteloket is ongegrond. Arbeidsmigrant zal niet snel besluiten gebruik te maken van haar rechten om als werkzoekende te verblijven met inbegrip van een sociale uitkering.

De werkgever betaalt het verblijf niet meer en zegt de zorgverzekering op. Dat betekent dat de arbeidsmigrant op datzelfde adres in het kader van het recht op verblijf een zelfstandige overeenkomst voor verblijf aan zal moeten gaan. Dat gaat dan over huur, energie, eventuele gemeentelijke lasten plus dat men zelf een verplichte zorgverzekering dient af te sluiten.

Waarmee het netto te besteden inkomen van ongeveer € 220,00 per week terugvalt naar bijstandsniveau van rond de € 70,00 per week. Als dit als keuze wordt voorgehouden dan zal de arbeidsmigrant hier niet voor kiezen, want dat kan hij in eigen land ook verdienen. Zijn streven zal er op zijn gericht dat hij een andere werkgever zal vinden. Arbeidsmigranten mijden liever contact met overheden dan zich daar te melden.

Als de gemeente in overleg en afspraak met het uitzendbureau tot overeenstemming komt dat zij haar arbeidsmigranten eveneens zal informeren over haar rechten en zich in zal spannen om in geval van onvrijwillige werkloosheid elders te werk worden gesteld dan mag een arbeidsmigrant dit uiteraard weigeren maar hij is dan vrijwillig werkloos, dat heeft aanmerkelijke consequenties voor de sociale zekerheid.

Vanaf 2010 betrokken bij huisvesting en verblijf van vele duizenden arbeidsmigranten, te vaak getuige geweest van de radeloosheid van jonge mensen uit Oost-Europese EU-landen die van het ene moment op het andere geen verblijf meer hadden en geen enkel idee wat te doen. Gevolg tenten in het bos, human interest verhalen in de media over de kwetsbaarheid, misbruik et cetera van deze groep.

Het is eveneens mijn ervaring dat arbeidsmigranten graag klagen en dan flink overdrijven omdat zij denken dat er iets te halen zou zijn. Redelijk vaak contact gehad met crisisopvang omdat er een verwarde jonge man of vrouw was binnen gebracht door politie en men geen idee had waar hij of zij vandaan kwam.

Gezorgd voor iemand die kon tolken maar als bekend was dat er geen zorgverzekering meer was dan met wat pillen weer op straat. Dat moeten we als samenleving niet willen.
Als onafhankelijke adviesorganisatie college en de gemeenteraad op de hoogte stellen van de realiteit van de problematiek. Om inzicht te geven.

Mijn streven is om u te informeren over de Nederlandse- en Europese wetgeving als voldoende argument om vervolgens gebruik te maken van de oplossing die ik u hierbij presenteer.

Naar mijn mening moet de gemeente overtuigd zijn van haar vooraanstaande rol bij de huisvesting van deze aanzienlijke groep van tijdelijke bewoners. Dat houdt wat mij betreft in dat u de verhuurders dan pas toestemming geeft voor de verhuur aan de arbeidsmigranten mits de werkgevers zich verplichten om, zoals het EU-directoraat generaal voor de werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie duidelijk stelt, al haar EU-werknemers in de eigen taal te wijzen op haar rechten en de procedure over hoe die rechten te verkrijgen.

Daarbij informeert de gemeente de arbeidsmigranten die huisvesting vinden door het uitzendbureau deze inwoners eveneens over haar rechten en procedure volgens een Inclusie Verklaring in de eigen taal.

Zonder nadelige gevolgen voor de gemeente neemt u verantwoordelijkheid en spreekt in eerste instantie de werkgevers/huisvestingsorganisatie aan op hun verantwoordelijkheid en voldoet u aan de NL- en EU-wetgeving waar het gaat om de inclusie van deze EU-werkers/burgers.

Als onafhankelijke adviesorganisatie heb ik het op mij genomen om zowel de Nederlandse wetgeving als de Europese wetgeving te consulteren op basis waarvan ik kom tot het advies.
Gemeente die gebruik wil maken van het advies, i.c. de Inclusie Verklaring kan dat doen, tegen betaling van € 1.750,00 ex BTW per gemeente. Uiteraard bereid om met uw gemeente afspraak te maken om te komen tot beleid, informatie, dit op basis van afspraak die ik graag met u maak.

U bent van harte uitgenodigd op mijn adres, inclusief koffie, koekje, gratis.
Of bij u, kan ook, tegen betaling van € 200,00 voor reis- en verblijfkosten.

Hierna treft u aan de verwijzingen en bronnen met betrekking tot de relevante wetgeving.
Mocht het zo zijn dat de gemeente alsnog geen aanleiding ziet voor aanpassing van beleid dan behoud ik mij alle rechten voor, inclusief verzoek aan voorzieningenrechtbank om zich uit te spreken in kort geding.

De EU-arbeidsmigrant/werker/burger heeft met arbeidsovereenkomst en verblijfadres recht op verblijf, zoals omschreven in Europese wetgeving:

Artikel 21 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) omschrijft het recht op verblijf.

Voorts Artikel 3, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU); artikel 4, lid 2, punt a), en de artikelen 20, 26 en 45 tot en met 48 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Hiermee kan zij aanspraak maken op de socialezekerheidswetgeving van ons land:

De EU-verordeningen betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid nr. 883/2004 en nr. 987/2009 gaan uit van het fysieke begrip "werk", d.w.z. dat de lidstaat waar het werk fysiek wordt verricht, verantwoordelijk is voor de sociale zekerheid van de werknemers.

EU-Directoraat Generaal voor werkgelegenheid, sociale zaken en inclusie:

The residence and social rights of involuntarily unemployed EU workers in the host Member State, including the retention of the status of 'worker', were interpreted and explained by the Court of Justice of the EU in the "[Alimanovic case](#)". Dismissed workers retain the residence right and the status of worker – with the entitlement of being provided national minimum subsistence income if they do not have another sufficient income or savings – for at least six months after their last employment had ended in the host Member State if they are registered as job seekers and actively cooperate with national employment office.

Niet naleven van de EU-wetgeving is een zaak die voorgelegd moet worden aan de nationale rechtbanken, zie daartoe quote van Directoraat-Generaal voor Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Inclusie:

Dear Mr Meijboom, the European Commission is aware that the above described rights of mobile EU workers are sometimes not respected by certain employers or user undertakings. The enforcement of the rights at national, local and individual level in concrete employment relationships remains an issue. However, the application and the enforcement of EU and national law (possibly implementing EU legislation) is primarily the competence of national competent institutions and courts.

In order to increase the cooperation among Member States, the enforcement of mobile EU workers' rights and promote fair labour mobility in the EU, the European Commission proposed and EU legislator adopted in 2019 the establishment of European Labour Authority (ELA).

Nederlandse wetgeving.

Ministerie SZW: Deputy Head Terms of Employment and Labour Migration Division
at Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Onjuistheden in de informatievoorziening

Een EU-burger die in Nederland komt werken is verplicht zich in te schrijven bij de bevoegde autoriteit binnen vier maanden na aankomst.

Dat is niet correct. Zie voor verdere informatie 5. onder c.

De plicht om aangifte te doen van verblijf in Nederland geldt vanaf dag 1 van vestiging in Nederland, als diegene verwacht langer dan vier maanden in Nederland te verblijven. Binnen vijf dagen na vestiging dient de persoon zich in dat geval bij zijn gemeente te melden voor de inschrijving. Dan toetst gemeente of er sprake is van rechtmatig verblijf en of de persoon zich kan identificeren.

Voorts:

Binnen 12 maanden werkeloos geraakt en werkzoekend

Diezelfde verlengtermijn van een extra zes maanden rechtmatig verblijf onder de hierboven genoemde voorwaarden geldt ook voor EU-burgers die tijdens de eerste 12 maanden onvrijwillig werkloos raakten, mits zij zich na ontslag inschrijven bij het UWV. De werkloos geraakte EU-burger behoudt in de tijd dat hij als werkzoekende staat ingeschreven zelfs de status van "werknemer" voor tenminste zes maanden als gevolg van de EU Richtlijn. Door deze verlengde status als werknemer kan een werkzoekende EU-burger die al in Nederland gewerkt heeft, aanspraak maken op meer voorzieningen dan een werkzoekende EU-burger die nog geen werk heeft gehad in NL. Een EU-burger die als gevolg van werk sociale premies heeft betaald, kan in deze zes maanden aanspraak maken op een WW-uitkering.

Rechtsgronden:

Artikel 8.12, eerste lid, sub c. van het Vreemdelingen besluit

Artikel 7.3.c van de EU Richtlijn 2004/38

EU-burgers die (meestal via hun werkgever) sociaal verzekerd zijn en voor hun ontslag minimaal 26 van de 36 weken hebben gewerkt, hebben recht op 3 maanden WW-uitkering. De WW-uitkering kan alleen langer dan 3 maanden verstrekt worden, als er in de laatste 5 jaar 4 jaar is gewerkt.

HvJ EG 26 april 1991, C-292/89, ECLI:EU:C:1991:80 (Antonissen), punt 21.

HvJ EU 15 september 2015, C-67/14, ECLI:EU:C:2015:597 (Alimanovic), punt 58.

Ingevolge art. 11 lid 2 Pw wordt met een Nederlander, bedoeld in het eerste lid [zijnde een Nederlander die niet over de middelen beschikt om in de noodzakelijke kosten van bestaan te voorzien en derhalve recht heeft op bijstand van overheidswege] gelijkgesteld: de in Nederland wonende vreemdeling die rechtmatig verblijf heeft in de zin van art. 8 onder a tot en met e en I Vw, met uitzondering van de gevallen bedoeld in art. 24 lid 2 Richtlijn 2004/38/EG.

Een van de in art. 24 lid 2 Richtlijn 2004/38/EG genoemde gevallen is de werkzoekende (in de zin van art. 14 lid 4 onder b Richtlijn 2004/38/EG) die kan bewijzen dat hij nog immer werk zoekt en een reële kans maakt werk te vinden. Zie verder Stb. 2006, 215, p. 19, 20 en 51.

Nederlandse gemeenten weten waar deze EU-arbeidsmigranten in hun gemeente verblijven. Sinds januari 2022 geldt voor alle gemeenten het volgende besluit, genomen door ministerie BZK.

In mijn opdracht uitgezocht

Waar de gemeente voorheen over de ambtshalve bevoegdheid beschikte om iemand zo nodig in te schrijven op een briefadres, is dat met ingang van 1 januari 2022 omgezet in een wettelijke verplichting daartoe. In de Memorie van Toelichting op het voorstel van wijziging van de BRP staat daarover:

“Dit betekent dat zodra het college op de hoogte wordt gesteld van de aanwezigheid van een persoon in de gemeente die niet als ingezetene met een woonadres in de BRP is ingeschreven (maar gezien zijn feitelijk en rechtmatig verblijf wel als ingezetene in de basisregistratie zou moeten worden opgenomen) en zelf niet in staat of bereid is tot aangifte van een briefadres, het college ambtshalve dient over te gaan tot opnemering van een briefadres van deze persoon. De verwachte duur van het verblijf van de betrokken persoon in de gemeente is daarbij per definitie niet relevant [een voorwaarde als het hebben van regiobinding met de gemeente is hier niet van toepassing, advocate]. Het gaat er immers uitsluitend om dat deze als ingezetene (met een briefadres) in de basisregistratie wordt ingeschreven.”

De intentie van deze Europese wetgeving wordt duidelijk gemaakt en wel als volgt:

U constateert dat EU-arbeidsmigranten die onvrijwillig werkeloos geraken doorgaans direct met lege handen op straat belanden. Feit is echter dat het Europeesrechtelijk systeem juist zo is ingericht om dat te voorkomen. Het Europees recht bepaalt dat een EU-arbeidsmigrant die onvrijwillig werkeloos geraakt, de status van “werknemer” nog enige tijd behoudt mét recht op (bepaalde) sociale voorzieningen. Mits de betrokkene voldoet aan bepaalde voorwaarden, loopt dit door tot ten minste zes maanden nadat de laatste baan in de gastlidstaat is geëindigd.

Die voorwaarden staan in artikel 7 lid 3 van Richtlijn 2004/38/EG:

Voor de toepassing van lid 1, onder (a), behoudt een burger van de Unie die niet langer werknemer of zelfstandige is, in de volgende gevallen zijn status van werknemer of zelfstandige: (a) hij is als gevolg van ziekte of ongeval tijdelijk arbeidsongeschikt; (b) hij bevindt zich, na ten minste één jaar te hebben gewerkt, in naar behoren vastgestelde onvrijwillige werkloosheid en heeft zich als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening ingeschreven; (c) hij bevindt zich in een toestand van naar behoren vastgestelde onvrijwillige werkloosheid na afloop van een tijdelijke arbeidsovereenkomst voor minder dan één jaar of hij is in de eerste twaalf maanden onvrijwillig werkloos geworden en heeft zich als werkzoekende bij de bevoegde dienst voor arbeidsvoorziening ingeschreven. In dit geval blijft de status van werknemer ten minste zes maanden behouden; (d) hij start met een beroepsopleiding. Behalve in geval van onvrijwillige werkloosheid is voor het behoud van de status van werknemer in dit geval een verband vereist tussen de voorafgaande beroepsactiviteit en deze opleiding. (Relevant voor het onderhavige advies zijn dan sub (b) voor EU-arbeidsmigranten die langer dan één jaar in Nederland werken, en sub (c) voor EU-arbeidsmigranten die minder dan een jaar in Nederland werken.) 17. Zoals u in uw Analyse terecht schrijft, komt het er dus op neer dat als een EU-arbeidsmigrant onvrijwillig werkeloos geraakt, zich als werkzoekende inschrijft en zich ervoor inspant vervangend werk te vinden, die persoon ten minste zes maanden aanspraak behoudt op sociale werkzoekende inschrijft en zich ervoor inspant vervangend werk te vinden, die persoon ten minste zes maanden aanspraak behoudt op sociale voorzieningen. Dit bevestigde ook de heer Genton van de Europese Commissie aan u.

Volledigheidshalve merk ik hier op dat voor zover gesteld zou worden dat een beroep op sociale voorzieningen reden kan zijn voor beëindiging van het verblijfsrecht, dat niet klopt. Artikel 14 lid 1, Richtlijn 2004/38/EG schrijft weliswaar voor dat EU-burgers hun verblijfsrecht in een gastlidstaat behouden zo lang zij geen “onredelijke belasting vormen voor het socialebijstandstelsel van het gastland”. Een beroep op sociale voorzieningen levert op zichzelf echter geen ‘onredelijke belasting’ op van dat het socialebijstandstelsel die reden kan zijn voor beëindiging van het verblijfsrecht.¹⁴ Een EU-burger die in een gastland verblijft en aldaar (nog) de status van “werknemer” heeft zoals hier aan de orde, is op grond van artikel 14 lid 3 juist uitgezonderd van de regel in artikellid 1. Werkloosheid van een EU-arbeidsmigrant levert dus geen reden op om diens verblijfsrecht zonder meer te beëindigen. 19.

Het systeem is zo ingericht dat het de mogelijkheden voor EU-burgers om in andere lidstaten werk te zoeken bevordert. Het voorziet er in dat verband in dat EU-arbeidsmigranten in geval van onvrijwillige werkloosheid niet meteen met lege handen staan in hun gastlidstaat. Integendeel, de gastlidstaat is verplicht om binnen bepaalde (wettelijke) grenzen te voorzien in een sociaal vangnet voor deze personen zodat zij ook de ruimte hebben om vervangend werk te zoeken.

Resumerend is het zo dat voor zover de gemeente inschrijving in de BRP weigert tenzij de betrokkene een huur- of koopovereenkomst kan tonen, dit getuigt van een onjuiste toepassing van de Wet BRP en taakopvatting. Specifiek ten aanzien van EU-arbeidsmigranten levert het ook de onfortuinlijke situatie op dat het er in de praktijk toe leidt dat hen de toegang tot de sociale voorzieningen waar zij recht op hebben (en voor betalen) wordt geblokkeerd.

Van bovenstaande heb ik juridische analyse gemaakt, verzonden naar ministerie.

Zie hier de reactie van de toenmalige bijzonder adviseur van het ministerie van Binnenlandse Zaken,

De reden dat men niet handhaaft is de complexiteit en de kwetsbare positie van deze EU-arbeidsmigranten. Naar mijn overtuiging komt de kwetsbaarheid voort uit het niet informeren van de EU-burgers:

REACTIE MINISTERIE VIA DE MAIL Van:

Verzonden: dinsdag 2 november 2021 13:43

Onderwerp: RE: arbeidsmigranten

Ik heb uw email via-via ontvangen en doorgestuurd Hij heeft kennis genomen van uw email en mij gevraagd namens hem contact met u op te nemen. We delen uw juridische analyse, constateren ook dat een groot verschil bestaat tussen het hebben van rechten en het effectief kunnen uitoefenen van deze rechten. Juist doordat arbeidsmigranten een relatief kwetsbare groep zijn en een afhankelijke positie hebben op de arbeidsmarkt, is het voor hun moeilijk om hun rechten te effectueren. Het brede advies uitgebracht door schenkt hier ook expliciet aandacht aan, naast vele andere aspecten. Het advies is door het kabinet overgenomen, maar op enkele onderdelen laat het demissionaire kabinet verdere besluitvorming aan het nieuwe kabinet, waarbij nieuwe wetgeving nu al wel wordt voorbereidt.

Met vriendelijke groet,

Bijzonder adviseur Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ergo:

Als verantwoordelijk bestuur en orgaan van uw gemeente ben ik er van overtuigd dat gezien uw vooraanstaande positie t.a.v. deze specifieke groep van EU-burgers er een redelijke noodzaak is om hen evenzo humanaan en maatschappelijk verantwoord te behandelen als bijvoorbeeld dat ook wordt gedaan met mensen die uit de Oekraïne hier een veilig onderkomen zoeken.

Tot slot van dit schrijven hoop ik dat u in wilt zien dat ik uit ben op een gezonde relatie en toekomst voor de vele EU-werkers die in Nederland cruciaal werk verrichten en dat ik de door mij opgedane expertise graag in wil zetten ten behoeve van een gezonde samenleving op basis van de vigerende wet- en regelgeving.